

Česká školní inspekce

Středočeský inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Masarykova základní škola Dymokury, okres Nymburk

Adresa: Osvobození 212, 289 01 Dymokury

Identifikátor školy: 600 050 700

Termín konání inspekce: 1., 2., 3. a 6. prosinec 2004

Čj.:	c5-2078/04-5222
Signatura:	oc6cy110

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Masarykova základní škola Dymokury, okres Nymburk, je úplnou základní školou. Roku 2001 byla v souladu s usnesením Zastupitelstva obce Dymokury zřízena jako příspěvková organizace. Sdružuje tyto součásti: základní školu, školní družinu, školní klub a školní jídelnu. Její spádový obvod zahrnuje obce: Dymokury, Činěves, Velenice, Chotěšice, Senice, Nouzov, Svidnice, Černá Hora, Nová Ves.

Předmětem inspekční a kontrolní činnosti byla pouze základní škola. K 30. 9. 2004 základní škola vykázala 161 žáků, kteří navštěvovali devět ročníků rozdělených do devíti tříd, v nichž bylo integrováno celkem 26 dětí se specifickými potřebami vzdělávání.

PŘEDMĚT INSPEKCE

Předmětem inspekční činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- ❖ Personálních a materiálně-technických podmínek vzdělávání v základní škole ve školním roce 2004/2005 ke dni inspekce.
- ❖ Průběhu a výsledků vzdělávání v předmětech český jazyk, dějepis, občanská výchova, matematika, fyzika, prvouka, přírodověda, vlastivěda a přírodopis ve školním roce 2004/2005 ke dni inspekce, se zřetelem k plnění učebních plánů v celém vzdělávacím cyklu 1. a 2. stupně a k plnění učebních osnov ve školním roce 2003/2004 a ve čtyřletém vzdělávacím cyklu 2000/2001 až 2003/2004.

PERSONÁLNÍ PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

Ředitel školy i statutární zástupce splňují předepsané podmínky odborné a pedagogické způsobilosti pro výuku v základní škole i pro její řízení. Do funkce výchovného poradce byl od roku 1998 jmenován zkušený vyučující, který absolvoval předepsané kvalifikační studium. Vzhledem k počtu žáků základní školy a jeho další funkci správce ICT má přímou vyučovací povinnost sníženu na 17 hodin týdně. Funkcí školního metodika prevence je pověřena vyučující 2. stupně, která absolvovala odborně zaměřená školení. V době inspekce zajišťovalo výuku celkem 12 vyučujících, z nichž pouze jedna vyučující na 1. stupni nespĺňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti stanovené příslušným právním předpisem, neboť získala pouze střední odborné vzdělání pedagogického směru. Celkově bylo ke dni inspekce na obou stupních vyučováno 59 % hodin z celkové týdenní dotace (včetně volitelných a nepovinných předmětů a zájmových útvarů) s plnou odbornou a pedagogickou způsobilostí, 25 % s pedagogickou způsobilostí a 6 % s odbornou způsobilostí. Problémem personálního zajištění výuky je však věkové složení vyučujících na 1. stupni, kde jsou dvě učitelky již v důchodovém věku.

Ze sledovaných předmětů byla v době inspekce výuka českého jazyka na obou stupních zajišťována celkem sedmi učitelkami, pouze jedna z nich nezískala kvalifikaci pro výuku na základní škole. Z celkové týdenní dotace 42 hodin na 1. stupni vyučuje 10 hodin českého jazyka, tedy 23,8 %. Na 2. stupni bylo s plnou odbornou a pedagogickou způsobilostí vyučováno 17 hodin, tedy 100 %. Délka pedagogické praxe učitelek je různá, od 16 do 41 let. Výuka dějepisu byla zajištěna se 100 % pedagogickou a odbornou způsobilostí zkušenou vyučující s dlouhou pedagogickou praxí. Výukou občanské výchovy byly pověřeny dvě

učitelky bez odborné způsobilosti pro tento předmět s délkou pedagogické praxe od jednoho roku do 29 let, které spolu velmi úzce spolupracují. Matematiku vyučuje sedm vyučujících, z toho jedna učitelka 1. stupně nesplňuje stanovené kvalifikační předpoklady, takže z týdenní dotace 42 hodin matematiky je pět hodin vyučováno neaprobovaně, což je 11,9 %. Fyziku (sedm hodin) vyučuje jeden učitel, který má pedagogickou způsobilost, avšak nemá způsobilost odbornou, což je u něj vyváжено dlouholetou praxí ve výuce fyziky a pravidelným dalším vzděláváním. Celková týdenní dotace tohoto předmětu je tedy 100 % zajišťována bez odborné způsobilosti. Na výuce prvouky, vlastivědy, přírodovědy a přírodopisu participuje celkem sedm učitelů. Všichni, vyjma jedné středoškolsky vzdělané učitelky, splňují předepsané podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Z 86 % (19 ze 22 hodin týdenní dotace) je tak výuka uvedených předmětů zajištěna kvalifikovaně.

Vyučující zabývající se nápravami specifických poruch učení (dále SPU) absolvovaly příslušné odborné kurzy, jedna z učitelek 1. stupně i kurz logopedického asistenta. Pracovní úvazky vyučujících sledovaných předmětů jsou z hlediska odborné a pedagogické způsobilosti stanoveny vhodně, vedení školy využívá odbornost jednotlivých pracovníků efektivně. Problémů v personálním zajištění výuky si je ředitel školy vědom a systematicky se snaží o jejich odstranění (spolupráce s pedagogickou fakultou, obecním úřadem apod.).

Organizace činnosti a provozu školy je ovlivněna existencí odloučeného pracoviště, ale vzhledem k velikosti školy je jednoduchá a funkční. Vzájemné vztahy, pravomoci a odpovědnost jednotlivých zaměstnanců stanoví jasně a přehledně *Organizační řád školy*, kde jsou rámcově vymezeny základní kompetence a povinnosti pracovníků organizace. Činnost školy vychází z velmi kvalitních a funkčních koncepčních a autoevaluačních materiálů zpracovaných ředitelem školy (*Autoevaluační a strategický plán rozvoje MZŠ Dymokury 2004-2007*, *Celoroční plán Masarykovy základní školy Dymokury na školní rok 2004/2005*), které jsou dále rozpracovány v dalších dokumentech, např. metodických orgánů či v tematických plánech. Hlavním poradním orgánem ředitele školy je pedagogická rada a užší vedení školy, jež se pravidelně schází. Pravidelné jsou i porady s provozními pracovníky školy a schůzky metodického sdružení. Učitelé mají přístup ke všem potřebným informacím prostřednictvím standardních mechanismů (plány, porady, osobní kontakt, informační nástěnky, internet).

Při vedení učitelů využívá ředitel školy metodické orgány – metodické sdružení na 1. stupni, tzv. *garanty předmětů* a předmětové komise (přírodovědných a společenských předmětů) na 2. stupni. Z jejich jednání jsou vedeny přehledné a konkrétní zápisy. Činnost je plánována a pozitivně se projevuje v oblasti organizování (soutěže, olympiády, zadávání domácích úkolů apod.), materiálně-technického vybavení (učebnice, sešity, využívání softwarových výukových programů), přípravy a způsobu hodnocení čtvrtletních prací a stanovení prioritních vzdělávacích cílů při plánování učiva. Neformálními konzultacemi jsou řešeny otázky metodické práce. Hospitační a kontrolní činnost ředitele školy i jeho zástupkyně je systematická a dle záznamů v loňských třídních knihách i velmi četná. Oba z hospitací vedou záznamy sledující a vyhodnocující jednotlivé oblasti práce učitelů. Jejich doporučení zaznamenaná v průběhu rozborů hospitovaných hodin byla v souladu s cíli školy. Vyučující jsou vedeni i k sebehodnocení, vzájemným hospitacím a předávání získaných zkušeností. Hodiny mohou navštívit i rodiče žáků. Hospitační a kontrolní činnost vedení školy pravidelně vyhodnocuje, závěry jsou součástí *Výroční zprávy o činnosti školy za rok 2003/2004*. Rezervy přetrvávají v oblasti plánování učiva v návaznosti na dodržování platných učebních osnov zvoleného vzdělávacího programu.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků (dále DVPP) vychází z koncepce a cílů školy. Je zaměřeno na metody umožňující a podporující osobnostní rozvoj dětí, jejich výchovu ke zdravému životnímu stylu a vytváření pozitivního a motivujícího prostředí školy; zde mají

vyučující stanoveny konkrétní úkoly. Prioritou DVPP v loňském školním roce byly zejména: oblast výpočetní techniky, oblast osobnostního rozvoje pedagogických pracovníků školy a studium managementu vedením školy. Oblast DVPP je ředitelem školy podrobně sledována a vyhodnocována. Její konkrétní naplňování je jedním z kritérií pro přidělování nenárokových složek platu.

Ke zlepšování klimatu školy se její vedení snaží využívat i neformální prostředky, např. organizování společných kulturních a sportovních činností, neformální setkávání v rámci naplňování ročního plánu školy apod.

Personální podmínky vzdělávání umožňují realizovat zvolený vzdělávací program a byly celkově hodnoceny stupněm velmi dobrý.

MATERIÁLNĚ-TECHNICKÉ PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

V hlavní budově ZŠ, situované na okraji obce a chráněné od méně frekventované komunikace školním parkem, jsou ve třech podlažích umístěny kmenové učebny tříd 5. až 9. ročníku, tři odborné pracovny (počítačová, přírodopisu a fyziky+chemie - ta je však bez elektrického rozvodu), centrum volného času se studovnou, školním klubem a kuchyňkou (je zde i keramická pec), kabinety – mj. matematiky, přírodopisu, fyziky+chemie či dějepisu+občanské výchovy, ředitelna se sekretariátem i sborovna. Vhodně je k výuce využít upravený školní pozemek (útočiště zde našli i hendikepovaní živočichové). V další budově, dvoupodlažní, vzdálené cca 250 metrů, se nacházejí kmenové učebny tříd 1. až 4. ročníku, školní dílna, estetická pracovna, obecní a zároveň žákovská knihovna, kabinet 1. stupně a sborovna.

Přestože většina tříd je vybavena starším, částečně renovovaným školním nábytkem, upraveností a aktuální výzdobou (mj. tematické práce žáků, školní projekty) vytváří podnětné prostředí k výuce. Obdobně působí i chodby a další nevýukové prostory.

K výuce všech sledovaných předmětů obdrželi žáci učebnice. Při jejich výběru škola upřednostňuje používání jednotné řady, přičemž vyučující mají k dispozici i další tituly k možnému doplnění či zpestření výuky. Při práci s dětmi s vývojovou poruchou učení využívají pedagogové-dyslektičtí asistenti inventář speciálních pomůcek, sestávající např. ze sady čítanek, učebnic, bzučáků či tří výukových programů.

Vybavenost tradičními (nástěnnými, trojrozměrnými aj.) pomůckami je celkově průměrná (kvalitní zastoupení např. přírodopisných oproti převážně zastaralým matematickým), zastoupení audiovizuální a informační techniky je na velmi dobré úrovni. V šesti učebnách je instalováno video (centrální videotéka ve studovně i dílčí sbírky v kabinetech shromažďují spektrum naučných pořadů), učitelům slouží šest zpětných projektorů a stejný počet diaprojektorů. Každý pedagog má k dispozici radiomagnetofon, součástí pomůckového inventáře jsou mj. i videomikroskop či digitální fotoaparát. Vnitřní síť je propojeno 11 PC počítačové pracovny s PC ve sborovně školy. Další 10 počítačů starší provenience nachází uplatnění ve třídách 1. – 4. ročníku, ve studovně a rovněž v počítačové pracovně. Škola vlastní pestrou škálu výukového softwaru.

Využívání materiálního zázemí pedagogy ve výuce kontroluje vedení školy zejména hospitační činností (ve školním roce 2003/2004 ředitel hospitoval ve 26 a zástupkyně ve 36 hodinách). Učitelé jsou vedeni i k průběžně prováděné aktualizaci výzdoby učeben. Didaktická technika je připravena k použití přímo ve třídách. Práce s výukovými programy je dokladována zápisy vyučujících do příslušného sešitu.

Standardním způsobem, prostřednictvím metodických orgánů (nabídka, výběr, sumarizace požadavků, předložení k posouzení), probíhá každoroční doplňování či obnova fondu učebnic a potažmo modernizace inventárních sbírek. Oblast materiálně-technických podmínek není opomíjena, ředitel školy systematicky (*Celoroční plán práce*) a v dlouhodobém horizontu (*Koncepce 2004 – 2007*) plánuje zvyšování její úrovně. Nižší úroveň obměny a vybavení názornými nástěnnými pomůckami byla registrována u inventáře matematiky, občanské výchovy, a také u školního nábytku. Škola smluvně pronajímá tělocvičnu (pondělí až pátek, odpolední a večerní hodiny) – např. Klubu matek (cvičení maminek s dětmi), Sokolu Dymokury, Svazu dobrovolných hasičů Dymokury a Speciálnímu domovu mládeže Chotěšice. Spolupráce je oboustranně výhodná, neboť zmíněné spolky vycházejí škole vstříc a pomáhají při organizaci a zajišťování některých jejích akcí.

Materiálně-technické podmínky umožňují realizovat vzdělávací program a byly celkově hodnoceny stupněm velmi dobrý.

PRŮBĚH A VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávací programy

Škola je zařazena do sítě škol poskytujících základní vzdělání. Deklaruje výuku podle vzdělávacího programu schváleného ministerstvem (*čj. 16 847/96-2, Základní škola*). Upravený učební plán ZŠ v obou vzdělávacích cyklech koresponduje (i z dlouhodobého hlediska) s učebním plánem zmíněného vzdělávacího programu. Správně realizovány jsou také pokyny ministerstva, které se týkají rozšíření učebních plánů v 7. až 9. ročníku. Disponibilní hodiny jsou v tomto školním roce využity ke zvýšení týdenní dotace v předmětech dějepis (8. ročník), zeměpis (9. ročník) a zařazením dalšího volitelného předmětu komunikativní dovednosti (7. ročník). Škola se zapojila do projektu *Trvalé obnovy školy* (dále TOŠ), umožňuje praktickou přípravu vysokoškolských studentů v rámci jejich pedagogické praxe, využívá mezinárodní projekty, organizuje ekologicky a přírodovědně zaměřené aktivity.

Pro výuku jsou využívány schválené učební dokumenty, učební plán zvoleného vzdělávacího programu *Základní škola* ale nebyl ve školním roce 2003/2004 dodržen.

Nedostatky v dodržování platných učebních osnov byly zjištěny v matematice na 2. stupni ve čtyřletém vzdělávacím cyklu v letech 2000/2001 až 2003/2004, kde nebylo průkazně probráno téma: „*Volné rovnoběžné promítání*“ a v českém jazyce, kde bylo ve 4. ročníku probíráno učivo nad rámec platných učebních osnov. V předmětu dějepis nebyl v loňském školním roce v 9. ročníku ponechán dostatečný prostor na upevnění a shrnutí učiva tematického celku vztahujícímu se k moderním dějinám a k závěrečné systematizaci získaných poznatků.

Kontrolovaná dokumentace ne vždy zcela průkazně zachycuje průběh vzdělávání, např. v českém jazyce, matematice, přírodopisu a fyzice, (část záznamů v třídních knihách není konkrétní, opakovaně, několikrát za sebou, se vyskytují tytéž zápisy – *Plazi, Opakování učiva* apod.). Vzhledem k těmto zjištěným nedostatkům a k porušení osnov v českém jazyce na 1. stupni a v matematice na 2. stupni není systém kontroly plnění učebních osnov ze strany vedení školy dostatečně účinný.

Pedagogická dokumentace žáků je vedena. Při její kontrole byly v četných případech zjištěny formální nedostatky, a to většinou opakovaně, např. v některých katalogových listech i v třídních výkazech nebyly uvedeny učební dokumenty, které škola pro výuku zvolila, pro klasifikaci v zájmových útvarech bylo použito v katalogových listech neexistující označení

apod. Z tohoto důvodu hodnotí ČŠI kontrolu vedení pedagogické dokumentace ze strany managementu školy jako neúčinnou.

Rozvrh hodin respektuje pravidla stanovená příslušnou vyhláškou, ale při jeho sestavování byly částečně opominuty psychohygienické a obecné pedagogické zásady, např. hodiny českého jazyka ve 3. a 4. ročníku zařazené až na 5. vyučovací hodinu, dějepis v 6. a 8. ročníku zařazený na dva po sobě následující dny.

Oblast výchovného poradenství garantuje učitel s předepsanou kvalifikací. Při praktické realizaci je výchovné poradenství členěno na tři úseky (prevence výchovných problémů a sociálně patologických jevů, práce se žáky s poruchami učení a volba povolání).

Výchovnými problémy se zabývá ředitel školy spolu s preventistou sociálně patologických jevů. Cílem jejich práce je předcházet zejména negativním výchovným jevům preventivními programy. V případě, že se problém vyskytne, snaží se jej řešit již v úvodní fázi plánovitou komunikací s rodiči, třídním učitelem a ostatními vyučujícími; ve složitějších případech spolupracují s pedagogicko-psychologickou poradnou.

Druhým úsekem je práce se žáky s výukovými problémy. Zde je vedena všechna nezbytná dokumentace; podrobně zpracované individuální vzdělávací plány jsou prokazatelně konzultovány se zákonnými zástupci i s kompetentními pracovníky příslušné pedagogicko-psychologické poradny. Výsledky vzdělávání a výchovy žáků jsou průběžně sledovány a projevují se v aktualizaci dalších opatření.

Zbývající úsek tvoří volba povolání. Práce je zde plánovitá, podložená náležitou dokumentací. Výchovný poradce je v této oblasti aktivní. S rodiči spolupracuje nejen v průběhu třídních schůzek, ale i během pravidelných konzultačních hodin. Informační systém vzhledem k vycházejícím žákům v oblasti volby povolání funguje prostřednictvím besed, nástěnek, využitím internetu a formou individuálních pohovorů.

Informační systém školy je založen na standardních formách předávání informací žákům, jejich zákonným zástupcům i veřejnosti (žakovské knížky a notýsky, pravidelné třídní schůzky, výroční zprávy, spolupráce s rodičovskou a občanskou veřejností). Tento systém je dále doplněn velmi kvalitně zpracovanými a pravidelně aktualizovanými webovými stránkami školy. *Vnitřní řád* školy byl projednán a schválen na jednání pedagogické rady, ale ve své veřejné verzi neobsahuje ustanovení o povinnostech pracovníků školy. Ředitel školy vydal také řady odborných pracoven. Škola splnila povinnost o poskytování zákonem stanovených informací. Rada školy zřízena nebyla.

Průběh a výsledky vzdělávání ve sledovaných předmětech

Český jazyk na 1. a 2. stupni základní školy

V průběhu inspekce bylo, vzhledem k velikosti školy a personálnímu zajištění sledovaných předmětů, hospitováno celkem v 7 hodinách, z toho v pěti na 1. stupni. Chybějící vysokoškolské vzdělání u jedné z vyučujících se v odborném vedení předmětu neprojevovalo, drobné nedostatky ve volbě metod a forem práce se objevily jak u kvalifikovaných, tak u nekvalifikovaných vyučujících. Z hospitovaných hodin byly tři zaměřeny na literární učivo a čtyři na jazykovou složku předmětu.

Příprava na výuku vycházela ze zpracovaných tematických plánů, které měly charakter časového harmonogramu zachycujícího jednotlivá témata obsažená v předmětu a zohledňovaly platné úpravy a doplňky osnov. Při kontrole třídních knih ze školního roku 2003/2004 bylo však zjištěno opětovné porušení platných učebních osnov. Vyučující měly vždy stanoven cíl hodiny, podle něhož pak volily metody a formy práce v jednotlivých

třídách. Menší část vyučovacích jednotek postrádala dostatečný časový prostor na účinné a efektivní shrnutí učiva, někdy i přiměřené relaxační činnosti.

Sledované hodiny většinou probíhaly v kmenových třídách, dvě v poloodborných učebnách českého jazyka, dějepisu, hudební a občanské výchovy. Názorná nástěnná motivačně působící výzdoba k výuce českého jazyka nechyběla v žádné třídě. V 1. až 4. ročníku mohly vyučující k doplnění výuky využívat i počítač. K dispozici byly i koberce, v dalších třídách i odpočinkový nábytek, televizor, zpětný projektor. Část tříd ale byla vybavena žákovským nábytkem, který ne vždy respektoval antropometrické zvláštnosti žáků. Žádná z vyučujících v průběhu sledované výuky ani počítač, ani učebnu výpočetní techniky nevyužila. K podpoře názornosti výuky byly využívány zejména učebnice, tabulky, nakopírované texty, kartičky a přehledy učiva. V hodinách žáci pracovali i s pracovními sešity, předem připravenou tabulí, foliemi, odbornými knihami (slovník, alternativní učebnice). Ve dvou hodinách učitelky vhodně motivovaly žáky ukázkami z knihy, v jedné ukázkou práce starších spolužáků. K pozitivní motivaci dětí 1. až 4. ročníku přispívalo i využívání atmosféry adventu.

Výuka byla většinou organizována frontálním způsobem doplněným řízeným rozhovorem, samostatnou prací a prací ve skupinách. Při těchto formách práce patřila k největším nedostatkům, byť menší části hospitovaných hodin, málo promyšlená organizace práce skupin, forem týmové spolupráce a vyhodnocování výsledků, což snižovalo efektivitu činností žáků i učitelek. Chyběla také kvantitativní a kvalitativní diferenciací úkolů zejména vůči žákům s poruchami učení, ale i žákům rychlejším. Ve dvou třídách chyběl i výraznější individuální přístup spojený s pozitivní motivací. Ta byla nahrazena mentorováním.

Žáci byli seznamováni s cílem hodin při jejich zahájení, většinou nechyběla ani účinná úvodní motivace. Ve dvou třetinách hodin k průběžné motivaci sloužily např. rébus, hra, řešení problémového úkolu, pochvala, povzbuzení apod. V jedné hodině českého jazyka vyučující vhodně využila vytvoření tvůrčí atmosféry a propojení gramatického a slohového učiva při psaní slohového útvaru a jeho následném hodnocení.

V průběhu sledovaných hodin nebyly zaznamenány výrazné kázeňské prohřešky, drobné problémy pramenily spíše z únavy žáků, nerespektování jejich potřeb a z chyb v organizaci práce žáků. V hodinách převládala vstřícná pracovní atmosféra, žáci s vyučujícími většinou aktivně spolupracovali. K výrazným pozitivům patřilo i časté střídání činností a využívání herních prvků k procvičování a upevňování učiva. Ve třetině hodin však bylo opomíjeno cílené rozvíjení odborných komunikativních dovedností žáků a vytváření prostoru pro jejich uplatňování. V menší části hodin také chyběla častější příležitost k prezentování vlastních poznatků žáků. Občasným zaznamenaným nedostatkem bylo i používání nespisovných výrazů v mluveném projevu, a to i ve vyjadřování vyučujících. Písemný projev některých žáků svědčil o tom, že je část vyučujících důsledně nevede ke korektní úpravě a k opravování chyb. Kontrola žákovských sešitů učitelkami také nebyla vždy důsledná.

Během výuky bylo využíváno průběžné hodnocení pochvalou, symboly bodů, ocenění znalostí a dovedností. V polovině hodin chybělo využívání sebehodnocení. Při namátkové kontrole žákovských knížek bylo zaznamenáno výrazné preferování gramatické složky českého jazyka, počet známek většinou odpovídal etapě školního roku, informování o výsledcích vzdělávání ale nebylo vždy průběžné, objevovala se kumulace známek. V závěru třetiny sledovaných hodin neponechaly některé z vyučujících dostatečný prostor ke shrnutí učiva a zhodnocení průběhu a výsledků práce dětí, ale i své vlastní.

V průběhu školního roku je výuka předmětů doplňována projektovým vyučováním, odbornými exkurzemi, účastí žáků v soutěžích i možností zapojení dětí do klubu mladého diváka.

Průběh a výsledky vzdělávání v českém jazyce na 1. a 2. stupni základní školy byly hodnoceny stupněm velmi dobrý.

Občanská výchova a dějepis

V průběhu inspekce bylo hospitováno ve dvou hodinách občanské výchovy a ve třech hodinách dějepisu v 6. až 9. ročníku u čtyřech vyučujících, z nichž pouze jedna splňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti pro výuku dějepisu. Ostatním vyučujícím chybí odbornost pro výuku dějepisu i občanské výchovy. Chybějící odborné vzdělání vyučujících se projevilo zejména při volbě metod a forem výuky v jedné hodině dějepisu, která byla suplována, a v jedné hodině občanské výchovy.

Učitelky zpracovaly tematické plány, plánování však mělo spíše jen formální charakter časového rozložení učiva do školního roku. Tematický plán dějepisu pro 9. ročník nezohledňoval reálnou situaci v deváté třídě v závěru školního roku.

Probírané učivo ve sledovaných hodinách navazovalo na témata předchozích hodin. Drobné nedostatky v plánování struktury a obsahu vyučovací hodiny byly patrné při organizaci práce dětí a v závěru hodin, kde chyběl dostatečný časový prostor na společné zhodnocení práce a z toho plynoucí motivování k dalšímu učení.

Hospitované hodiny probíhaly v polo odborné učebně, která je podnětně zařízena k výuce dějepisu, nechybí ani audiovizuální a didaktická technika, koberec, odpočinkový nábytek, odborná literatura a pomůcky. Nedostatkem byly chybějící motivační názorné pomůcky k výuce občanské výchovy. Žáci pracovali jak s odbornou literaturou, tak i s dalšími informačními zdroji, v části navštívených hodin s učebnicí a sešitem. K podpoře výuky sloužily i nakopírované materiály, kartičky se zadáními apod. Žádná z vyučujících se žáky nepochybně nepracovala s výpočetní technikou.

Učitelky v průběhu výuky využívaly samostatnou práci žáků, skupinovou práci i výklad vyučujícího. V obou sledovaných hodinách občanské výchovy příkladně pracovaly s metodou prožitku a vlastního samostatného vyvozování závěrů. Žákům poskytly dostatek prostoru k rozvíjení jejich komunikativních dovedností, vytvářely prostor pro diskusi s možností argumentovat ve prospěch zastávaného názoru. Cíleně byly rozvíjeny i odborné komunikativní dovednosti žáků. Pouze v jedné sledované hodině vyučující přecenila svoji roli zdroje informací. V další pak byl přílišný důraz kladen na samostatnou práci žáků, chybělo strukturování získaných poznatků a jejich začlenění do systému dříve nabytých vědomostí. Účinná individuální práce s integrovanými žáky v hospitovaných hodinách zaznamenána nebyla.

Všechny sledované hodiny měly stanovený cíl, nepostrádaly výraznější úvodní motivaci. Průběžně byli žáci motivováni řešením problémových úkolů, pochvalou a dílčím hodnocením. V průběhu sledované výuky většinou využívali své zkušenosti, nechybělo ani propojení poznatků s praktickým uplatněním. Aktivitu žáků podněcovalo i vhodné uspořádání třídy. K efektivitě části výuky dějepisu však nepřispívalo příliš dlouhé vypisování poznámek bez aktivního přístupu k jejich vytváření a využití např. při shrnutí a zhodnocení průběhu výuky, částečně i opomíjení její názornosti. Žáci s vyučujícími většinou aktivně spolupracovali, kázeňské problémy zaznamenány nebyly. V hodinách vždy panovalo vstřícné pracovní klima.

Hodnocení žáků klasifikačním stupněm nebyla v hodinách sledovaných předmětů věnována dostatečná pozornost. Částečně chybělo i využití sebehodnocení a dílčího hodnocení. Při kontrole žákovských knížek nebyl u některých žáků nalezen žádný záznam o klasifikaci z občanské výchovy, v klasifikaci znalostí z dějepisu převažovalo spíše hodnocení písemných testů.

V průběhu školního roku je výuka doplňována projektovým vyučováním, zpracováváním regionálních témat, odbornými exkurzemi a účastí žáků v odborných soutěžích.

Průběh a výsledky vzdělávání v dějepise a občanské výchově byly hodnoceny stupněm velmi dobrý.

Matematika na 1. a 2. stupni, fyzika na 2.stupni základní školy

Stanovené cíle výuky byly přiměřené aktuálnímu stavu třídy a byly v souladu s učebními osnovami zvoleného vzdělávacího programu. Výuka probíhala u všech vyučujících dle učebních plánů, které obsahují časové vymezení základních témat, byla vedena odborně i věcně správně. Vzdělávací cíle byly vždy konkretizovány, avšak ne vždy byli žáci v úvodu se zvoleným tématem (cílem) hodiny seznámeni. Podobně pak v závěru hodiny pouze někteří vyučující obsah hodiny shrnuli a náležitě zhodnotili.

Hospitace proběhly u všech vyučujících matematiky a fyziky, vyjma učitelky matematiky ve 4. ročníku. Chybějící odbornost u dvou pedagogů neměla negativní vliv na kvalitu výuky.

Hodiny matematiky probíhaly ve velmi pěkně upravených učebnách, avšak bez podnětného vybavení k matematice. V odborné učebně fyziky není v lavicích nainstalován elektrický rozvod. K výuce je také pravidelně využívána počítačová učebna, která má dostatečné vybavení osobními počítači s vhodnými výukovými programy. Ve sledovaných hodinách žáci efektivně pracovali s učebnicemi, sbírkami úloh i cvičebními podklady, které připravují sami učitelé, rutinně pracovali i s počítačkami a osobními počítači. Sešity žáků mají velmi dobrou estetickou úroveň. K zefektivnění výuky vyučující často využívali zpětný projektor. Kabinet matematiky je vybaven převážně velmi starými a nemotivujícími pomůckami, které se však pedagogové snažili při výuce vhodně používat. Kabinet fyziky je vybaven dostatečně, učitel i žáci s pomůckami v hodinách aktivně pracují.

Ve sledovaných hodinách učitelé výuku kvalitně řídili. Hodiny byly efektivně a logicky strukturované, měly vhodný systém a řád. Pestrým střídáním forem a metod výuky se dařilo ve většině sledovaných hodin udržet aktivní pozornost většiny žáků během celé vyučovací jednotky. Vyučující vhodně doplňovali frontální výuku samostatnou prací žáků a často i skupinovým vyučováním s prvky týmové práce, přičemž bylo patrné, že žáci ve skupinách pracují pravidelně a úspěšně.

V hospitovaných hodinách byla aktivita a zájem žáků o výuku vynikající. Učitelé na obou stupních věnovali zvýšení zájmu a motivace žáků mnoho aktivit (různé rozcvičky, hry a soutěže). V hodinách byla také často vhodně propojena teorie s praxí. Vyučujícím se v matematice i fyzice úspěšně dařilo nenásilnou formou budovat pevné mezipředmětové vztahy.

Mezi učiteli a žáky výrazně dominovala pozitivní interakce. Pravidla vzájemného chování žáci dodržovali, prvky pasivity a nezájmu byly výjimečné. Ne vždy však měli žáci dostatek prostoru k vyjádření vlastního názoru a jen ojediněle byli vybízeni k argumentaci a diskusím, čímž byla oslabena možnost výchovy k toleranci, vzájemnému respektování a k přijetí správného finálního stanoviska. Vyučující kladli velký důraz na rozvoj komunikativních dovedností žáků v oblasti přesného matematického vyjadřování.

Hodnocení se ve sledovaných hodinách matematiky a fyziky vyskytovalo jen v omezené míře. Dle záznamů v žákovských knížkách je patrné, že hodnocení je prováděno pravidelně, s dostatečně hojnou frekvencí. Učitelé se při hodnocení snažili zaměřovat i na individuální schopnosti žáků. Sebehodnocení nebylo ve sledovaných hodinách využíváno vůbec. Jednoznačné ocenění pokroku zejména u slabších žáků se ve sledovaných hodinách nevyskytovalo.

Na škole oficiálně neexistuje nepovinný předmět či kroužek doučování matematiky, a to ani pro žáky 9. ročníku, kteří se připravují k přijímacím zkouškám. Vyučující se v tomto směru aktivně věnují žákům dle jejich potřeby ve svém volném čase.

Žáci 2. stupně jsou vedeni k účasti v matematických soutěžích, jako je Pythagoriáda a matematická olympiáda, kde v roce 2004 získaly dvě žákyně 5. ročníku první i druhé místo.

Průběh a výsledky vzdělávání v matematice na 1. a 2. stupni a ve fyzice na 2.stupni základní školy byly celkově hodnoceny stupněm velmi dobrý.

Prvouka, vlastivěda, přírodověda na 1. stupni, přírodopis na 2. stupni základní školy

V průběhu inspekce bylo hospitováno ve třech hodinách prvouky, jedné hodině přírodovědy, jedné hodině vlastivědy a čtyřech hodinách přírodopisu.

Přestože jednu ze sledovaných hodin prvouky vedla učitelka bez požadované kvalifikace, byla zde zaznamenána dobrá úroveň výuky. Naopak věcná pochybení (mj. nesprávné zařazování určených zástupců fauny a flóry) a nepřesnosti v terminologii se vyskytly v navštívené hodině přírodovědy u kvalifikované vyučující. Odborná a pedagogická způsobilost ostatních pěti vyučujících se do kvality výuky pozitivně promítla.

Uvedený blok předmětů je vyučován v souladu s učebními osnovami. V přírodovědě vyučující pamatují na kurz *Výchova ke zdraví*, do tematických plánů učiva přírodopisu začleňují laboratorní práce. Všichni dbají na dodržování návaznosti předkládaného učiva. Většinou hodin nechyběla konkrétnost v náplni a cílech výuky. Nenásilnou formou zakomponovaly učitelky 1. stupně do výuky období adventu, vyučující na 2. stupni pak vhodným způsobem (referáty, dobrovolné úkoly) zapojil žáky do aktuální přípravy na hodinu.

Přírodopis je vyučován v podnětném prostředí odborné pracovny, ostatní sledované předměty v neméně podnětných kmenových učebnách tříd 1. stupně. Procvičování staršího i výklad nového učiva vyučující podporovali využitím převážně tradičních pomůcek (nástěnných, trojrozměrných, manipulačních atlasů apod.). Nevyužita, až na výjimku, zůstala encyklopedická literatura. Ve dvou hodinách žáci pracovali se vzorky přírodnin, v jedné (laboratorní práce) mikroskopovali. Pouze jednou byl zařazen zpětný projektor. Audiovizuální techniku učitelé nepoužili.

Dvě třetiny navštívených hodin se vyznačovaly vhodným časovým rozvržením, promyšleností a provázaností kroků. Vyjma dvou vyučovacích jednotek, které byly koncipovány pro práci dvojic či trojic žáků, volili učitelé výhradně frontální metodu výuky v kombinaci s individuálními činnostmi žáků. Ti ve většině hodin aktivně participovali (porovnáváním, zjišťováním) na vyvozování nových pojmů. Ve vyučovacích jednotkách učitelé zachovávali, až na dvě výjimky, vyváženost rolí organizátora výuky a zdroje informací. Relaxační aktivity (i opakované) byly zařazeny cca v polovině hospitovaných hodin, ostatní prvky psychohygieny (větrání, nepřesahování výuky do přestávky aj.) dodržovali všichni vyučující.

Učitelky 1. stupně motivovaly žáky k výuce využitím právě probíhajícího adventu vhodnou volbou písně, říkanky či rozhovorem v kruhu. Vyučující 2. stupně volili za vstupní motivaci kvíz, hádanky, vyhodnocení testu či instruktáž k laboratorní práci. Převážně pozitivním hodnocením, častými pochvalami, využitím zkušeností dětí, kvalitně připravenými žákovskými referáty, aktualizací výuky včetně rozšiřujících informací i častým a opakovaným zařazením mezipředmětových vazeb se ve většině hodin dařilo učitelům udržet zájem žáků i v průběhu výuky. Ne vždy byl vyučujícími jednoznačně oznámen vzdělávací cíl hodiny.

Registrováno bylo ústní i písemné ověřování vědomostí žáků s následným sdělením a zdůvodněním klasifikace, ve většině hodin i průběžné ohodnocování dílčích činností. Znamky jsou zapisovány do žákovských knížek (výjimečně i s použitím mezistupně), jejich četnost je dostatečná, některé údaje o obsahu učiva však postrádají konkrétnost. Závěrečné zhodnocení práce žáků provedli vyučující přibližně v jedné polovině hodin. Jednou byl zaznamenán pokus o sebehodnocení.

Interakce a komunikace na bázi učitel – žák i žák – učitel se z velké části odvíjela od partnerského vztahu a vzájemného respektování pedagogů a žáků. Vyučující se žáky komunikovali spisovným jazykem a vedli je k souvislému vyjadřování. Mírné projevy nekázně mezi žáky se vyskytly ve dvou hodinách, v jednom případě z důvodu neúplně provedené instruktáže vyučující.

Průběh a výsledky vzdělávání ve skupině předmětů prvouka, vlastivěda, přírodověda a přírodopis byly celkově hodnoceny stupněm velmi dobrý.

Výsledky vzdělávání zjišťované školou

Ředitel školy má zpracován dokument *Autoevaluace a strategický plán rozvoje MZŠ Dymokury 2004-2007*, v němž jsou podrobně analyzovány podmínky výchovně–vzdělávací práce školy a rozpracovány základní cíle jejího působení. Velký důraz je zde kladen zejména na nadstandardní aktivity školy (projekty, zdravý životní styl, volnočasové aktivity, prezentace na veřejnosti, angažování rodičů apod.) Vedením školy jsou sledovány a vyhodnocovány výsledky a umístění žáků v soutěžích a jejich úspěšnost při přijímacím řízení. Tyto informace jsou zveřejňovány na webových stránkách školy a v její výroční zprávě. Rodiče dětí navštěvujících školu a žáci 9. ročníku se mohou k práci organizace vyjádřit v rámci dotazníkových šetření. Jsou sledovány i záznamy z třídních schůzek. Výsledky výchovy a vzdělávání i výstupních testů jsou projednávány na jednání pedagogické rady a provozních poradách. Škola se zapojila i do komerčního testování znalostí žáků v devátém ročníku. Chybí však konkrétní a dlouhodobé sledování a analyzování výsledků vzdělávání a výchovy ve vztahu ke konkrétní práci jednotlivých vyučujících, i když základní podmínky pro ně již byly vytvořeny.

Hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy

Celkově byly průběh a výsledky vzdělávání a výchovy ve vybraných předmětech hodnoceny stupněm velmi dobrý.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

V průběhu inspekce byla provedena tematicky zaměřená inspekce s názvem: „Výchova k lidským právům a toleranci“. Její výsledky budou zpracovány do celostátní zprávy, která bude zveřejněna na internetu.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. *Rozhodnutí o změně zařazení Masarykovy základní školy Dymokury, okres Nymburk, ze dne 6. 11. 2002, čj. 29 318/02-21*
2. *Zřizovací listina Masarykovy základní školy Dymokury, okres Nymburk, bez uvedení čj., ze dne 11. 6. 2001, včetně dodatku ze dne 11. 11. 2003*
3. *Status Masarykovy základní školy Dymokury, okres Nymburk, bez uvedení čj., ze dne 1. ledna 2001*
4. *Jmenování do funkce ředitele školy, čj. 766/ŠÚ/2000, ze dne 3. 7. 2000*
5. *Jmenování do funkce zástupce ředitele ZŠ ze dne 1. 8. 2000*
6. *Spádový obvod Masarykovy základní školy Dymokury, okres Nymburk, ze dne 11. 6. 2001*
7. *Výkaz o základní škole škol (MŠMT) V 3-01 podle stavu k 30. 9. 2004*
8. *Učební plán školy 2003/2004 – 2004/2005*

9. *Celoroční plán Masarykovy základní školy Dymokury na školní rok 2004/2005* projednaný na pedagogické radě 31. 8. 2004
10. Inventární seznamy pomůcek vybraných předmětů (elektronická verze)
11. Tematické plány sledovaných předmětů
12. *Organizační řád školy* ze dne 13. 11. 2000
13. *Kritéria pro přiznání osobního příplatku* ze dne 1. 9. 2000
14. *Vnitřní platový předpis zaměstnanců Masarykovy základní školy v Dymokurech* ze dne 4. 5. 2001
15. *Klasifikační řád Masarykovy základní školy v Dymokurech* ze dne 24. 1. 2003
16. *Zásady provozního řádu základní školy*, bez uvedení čj., ze dne 29. 8. 2001
17. *Autoevaluace a strategický plán rozvoje MZŠ Dymokury 2004-2007*, bez uvedení data a čj.
18. *Vnitřní kontrolní systém Masarykovy základní školy v Dymokurech*, bez uvedení čj., ze dne 31. 8. 2001
19. Zápisy z jednání MS
20. *Plán metodického sdružení Masarykova ZŠ Dymokury 2004-2005*, bez uvedení data a čj.
21. Zápisy z jednání pedagogické rady ve školních letech 2003/2004 a 2004/2005
22. *Vnitřní řád Masarykovy základní školy v Dymokurech* platný od 4. 9. 2000
23. Řády odborných pracoven
24. *Vyhodnocení hospitační a kontrolní činnosti ve školním roce 2003/2004*, bez uvedení data a čj.
25. Hospitační záznamy ředitele školy
26. PID pro ZŠ zpracovaný ředitelem školy k 23. 11. 2004
27. Dotazník ČŠI pro ředitele školy
28. Přehled o DVPP zpracovaný ředitelem školy
29. Rozvrh hodin podle tříd ve školním roce 2004/2005
30. Rozvrh hodin vyučujících ve školním roce 2004/2005
31. Třídní knihy všech tříd ve školním roce 2004/2005
32. Třídní knihy všech tříd ve školním roce 2003/2004
33. Třídní kniha 8.ročníku ve školním roce 2002/2003
34. Třídní kniha 7.ročníku ve školním roce 2001/2002
35. Třídní kniha 6.ročníku ve školním roce 2000/2001
36. Katalogové listy žáků školy ve školním roce 2004/2005 ke dni kontroly
37. Katalogy všech tříd
38. Sešity žáků školy - výběr
39. Žakovské knížky a informační notýsky žáků školy - výběr
40. Dotazníky pro žáky 9. ročníku
41. Výroční zpráva školy za školní rok 2003/2004
42. Školní časopis *Červotoč*
43. *Čestné prohlášení ředitele školy k projednání výroční zprávy za školní rok 2003/2004* ze dne 6. 12. 2004

44. *Čestné prohlášení ředitele školy k výuce dějepisu ve čtyřletém vzdělávacím cyklu ze dne 6. 12. 2004*
45. *Zápis podepsaný ředitelem školy o plnění učebních osnov při výuce matematiky v 6. až 9. ročníku ve čtyřletém vzdělávacím cyklu 2000/2001 až 2003/2004 ze dne 6.12. 2004, bez uvedení čj.*
46. *Čtvrtletní písemné práce z matematiky žáků všech ročníků 2. stupně v 1. čtvrtletí 2004/2005 a ve školním roce 2003/2004*
47. *Laboratorní práce žáků všech ročníků 2. stupně ve školním roce 2003/2004 a 2002/2003*
48. *Inspekční zpráva oc6ct107 z 10.-12. dubna 2000, čj. 031 162/00-2065*

ZÁVĚR

Personální podmínky školy jsou z hlediska naplnění předepsaných podmínek odborné a pedagogické způsobilosti učitelů velmi dobré. Vedení školy se je snaží zlepšit cíleným vedením učitelů k dalšímu vzdělávání a jejich osobnostnímu rozvoji, získáváním kvalifikovaných pedagogických pracovníků a vytvářením pozitivního a k učení motivujícího klimatu školy. Organizační struktura byla vytvořena promyšleně a je funkční. Přetrvávající nedostatky byly zaznamenány v méně účinné kontrolní činnosti, a to především při naplňování stanovených cílů a plnění uložených úkolů. Tento fakt se projevil mimo jiné i v opakovaném porušení učebních osnov a v ne vždy důsledném začleňování nových poznatků, metod a forem do reálné výuky.

Personální podmínky pro výuku sledovaných předmětů byly hodnoceny stupněm velmi dobrý.

V oblasti materiálních podmínek došlo ke zlepšení, žáci i učitelé mají neomezený přístup k informačním technologiím, velmi dobré je i vybavení didaktickou technikou. Problémové je však jejich využívání ve výuce. Žáci mohou využívat i vybavení sloužící k zájmovým aktivitám, studovnu a knihovnu. Rezervy má škola v materiálním vybavení a podnětnosti výuky matematiky a občanské výchovy. Nedostatky přetrvávají i v umístění 1. až 4. ročníku ve staré budově školy.

Materiálně-technické podmínky pro výuku sledovaných předmětů byly hodnoceny stupněm velmi dobrý.

Silnou stránkou většiny sledovaných hodin byla výborná interakce mezi učiteli a žáky či efektivní využívání různých metod a forem výuky. Nedostatky byly zaznamenány zejména v průběžném hodnocení znalostí žáků a v jejich důsledném vedení. Škola se výrazně prezentuje nadstandardními školními i mimoškolními aktivitami a zapojením do mezinárodních projektů. Důraz je kladen na všestranný osobnostní rozvoj dětí a výchovu ke zdravému životnímu stylu.

Průběh a výsledky vzdělávání ve sledovaných předmětech byly hodnoceny stupněm velmi dobrý.

Hodnotící stupnice:

vynikající	velmi dobrý	dobrý (průměrný)	vyhovující	nevyhovující

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Složení týmu	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Věra Ritz-Radlinská Scherlingová	V. Ritz-Radlinská Scherlingová v. r.
Člen týmu	Ing. Jaroslav Kindl	J. Kindl v. r.
Člen týmu	Mgr. Vladimír Škuta	V. Škuta v. r.

V Praze dne 28. prosince 2004

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 6. leden 2005

Razítko

Ředitel školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Titul, jméno a příjmení	Podpis
Mgr. Jiří Lazar	J. Lazar v. r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení na adresu pracoviště vedoucího inspekčního týmu, tj. Česká školní inspekce, Středočeský inspektorát, Mgr. Věra Ritz-Radlinská Scherlingová, Učňovská 1/100, 190 00 Praha 9. Připomínky k obsahu inspekční zprávy se stávají její součástí.

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad – odbor školství	27. 01. 2005	c5-1029/05-5222
OÚ Dymokury, okres Nymburk	27. 01. 2005	c5-1030/05-5222

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-	-	Připomínky nebyly podány.